

Laatviering 6 december 2020

Keer ons lot ten goede (psalm 80)

Wat gebeurt er als je in grote nood verkeert? Wat gebeurt er als de hele samenleving in grote nood verkeert? Er kan van alles gebeuren.

Als je de psalm volgt, dan ga je klagen. Klagen als benoemen van de ellende die je ziet, trachten te verwoorden wat je ziet gebeuren aan verschrikkelijke dingen.

Bij de ene mens of groep mensen kan het daar ophouden. Het kan ook verder gaan met bidden en smeken. Je doet een stapje naar achteren, belijdt schuld, in die zin dat je rekenschap aflegt, van hoe het zo heeft kunnen komen. Om helder te krijgen of er nog iets op grond van eigen verantwoordelijkheid of kracht gedaan kan worden om een keer te brengen in de omstandigheden. Om vrede te vinden, genade. Bij een smeekbede probeer je iemand aan zijn jas te trekken, waarbij degene die wordt aangesproken als het ware medeplichtig wordt wat betreft het laten voortduren van de ellende. In de psalm wordt God aangesproken als degene die de ellende laat voortduren. De ellende bestaat daarin, dat de mensen in bodemloos verdriet zijn gestort, dat er vijanden rondom zijn, dat er de spot wordt gedreven door die vijanden en dat van het land dat ooit mooi was zo goed als niets over is. In plaats van bescherming ligt er een duistere blik over het land.

Maar wie is die God? Opnieuw de psalm volgend: daartoe ga je op zoek naar zijn aangezicht. Dat is niet zomaar te vinden. Dus ga je op zoek naar beelden. En vervolgens ga je een beroep doen op de verantwoordelijkheid die bij dat beeld hoort. Althans zo kan het gaan. Zo gaat het in de psalm. Eerst doet de psalmist een beroep op de herder kwalificatie van God. Ik stel het gebed me zo voor. God waar ben je, waarin te herkennen? Je bent toch een herder, leid me dan, zoek ons, hier is jouw wereld, het gaat alle kanten op. Een chaos is het. Overal zijn weiden vertrapt, hele delen van je kudde hebben geen voedsel. En er zijn zoveel zieke schapen en lammeren. Dan doet de psalmist een beroep op de kwalificatie van wijngaardenier. Jij bent toch de boer, God. Kijk, hoe het land erbij ligt. Als je zelf nu zou bidden: daar zijn gaarden overstroomd, hier zijn gaarden verdord, weer elders is de aarde volkomen uitgeput, op een andere plek is de gaarde helemaal leeggeroofd.

En dan tussendoor telkens het refrein waarin staat waar het om te doen is: *keer ons lot ten goede, toon uw lichtend gelaat en wij zijn gered.*

Maar wat valt er dan te redden?

Vervolgens spreekt de psalmist God aan met de vader, die zorg draagt voor zijn kinderen. Ook nu kun je die in alle delen van de wereld voor je zien: ontheemd, verweesd, vervreemd, in paniek. En tenslotte beroept de dichter zich op het priesterschap van misschien wel iedere ouder, op het vermogen om te zegenen.

Hoe sprekend de beelden ook mogen zijn, het lichtend aangezicht blijft het levensreddende misschien wel dwars door al die beelden heen. Het is een zoektocht naar nabijheid denk ik. De psalm eindigt met de belofte van de psalmist die voor meerdere mensen spreekt: dan zullen wij niet van u wijken, laat ons leven en wij roepen uw naam en dan nog een keer het refrein: God van de hemelse machten, keer ons lot ten goede, toon uw lichtend gelaat en wij zijn gered.

Vasili Grossman heeft een boek geschreven, kortgezegd, want het is een heel dik boek, een aanklacht tegen oorlog en onderdrukking van mensen, *Lot en leven*. Hij beschrijft daarin hoe mensen hun leven leven onder de meest verschrikkelijke omstandigheden, zelfs als dat leven bijna wegglipt of wordt afgepakt en dat hoe angstig, banaal, gemeen die levens eruitzien, je toch de indruk krijgt dat er meer is dan het lot, namelijk leven. Zou dat de betekenis zijn van keer ons lot ten goede, keer ons naar ons leven hier op aarde, hoe dat er ook uitziet. Dat het tenminste gekend mag wezen. Opgenomen mag worden in jouw goedheid, een louter stralend licht, ja zoiets....?

Yvonne Bos